

Razen zvezno koordiniranega vrhovnega štaba, osnovne organizacijske strukture in standardizacije orožja ni videti, na primer, da naj bi bilo še kaj več v zvezi upravljanja skupne obrambe. Tako preurejena obrambna pripravljenost bi ne le bila mnogo bolj učinkovita, ker bi jo vsak narod zares čutil kot svojo, temveč bi tudi onemogočila vzemirljivo možnost in sumničnega kakega novega ofirskega puča za restavracijo beograjskega centralizma in diktature.

(Ciril Zebot, SD, april 1968)

slovenska DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

Vsekakor se bo treba dogovoriti za sorazmeren medrepubliški ključ za zasedbo diplomatskih položajev, poleg tega pa bi si morali Slovenci izgovoriti, da jim redno pripadajo ambasadorska mesta v Avstriji in Italiji, kjer žive slovenske manjšine. Republike naj bi tudi imele dogovorjeno pravico da lastnih republiških atašeev v državah, kjer bi to zanje bilo posebej koristno.

(Ciril Zebot, SD, april 1948)

LETNIK XIX — VOLUME XIX 1. JUNIJ 1968

Published monthly by: Slovenian National Federation, of Canada, 646 Euclid Ave. Toronto, Ont. Canada.

ŠTEVILKA 6. — NUMBER 6.

Za nas nič novega...

Vojna v Vietnamu se vleče v nedogled. Kako bodo potekali razgovori o premirju in o miru, ne ve nihče. Imamo pač opraviti z zahrbtnim sovražnikom, ki ne drži besede — s komunizmom.

Beremo o množičnem ubijanju, o masovnih grobovih, o razmesarjenih obglavljenih telesih. O terencih, ki ovajajo svoje sode, o podtalnem delu Oslobojilne fronte Južnega Vietnama itd. Slovenci, ki smo preživeli dobo takomenovanega „osvobodilnega gibanja“ poznamo taktiko komunizma. Komunizem hoče zmagati ne le z orožjem, ampak tudi s tem, da zastraši ljudstvo. V ta namen poziji, umori posameznikov in množic. Tako je bilo pri nas doma od leta 1942 do 1945 in tako se godi sedaj v Vietnamu.

Je pa razlika. Amerikanci in njihovi zavezniki se sedaj zgrajajo o takihle dogodkih in obsojajo komunistično tiranijo, ki v imenu „Osvobodilne fronte“ osvobojajo Južni Vietnam na isti način, kot je Slovence osvobodila slovenska OF. Ko so gorele po Sloveniji vasi, požgane od okupatorja, izzvalne po neumnih podvigih OF, ko so padali najboljši ljudje, javni kulturni delavci, ko so množično pobijali zavedne Slovence, zlasti ko so v masah pobili cvet slovenstva — slovensko narodno vojsko, takrat se takomenovani „svobodni svet“ ni zganil. Ni obsojal. Ne da bi ne vedel, kaj se godi v tem koščku Evrope, v mali Sloveniji. Obsojali so Ustaše, slovenske OF in njihovih zločincev niso obsodili. Zakaj ne? Ker so bili komunisti in komunistične organizacije med njimi tudi slovenska OF takrat njihovi zavezniki. Zavezniki? Kakšna ironija! „Naj le pridejo Angličani in Amerikanci na Jadran, v morje jih bomo pomotali,“ so govorili komunisti, inspirirani od Moskve.

Po tolikih letih so nekdanji „naši zavezniki“ le spregledali, ko na lastni koži okusajo, kaj je komunistična hinavščina in kakšne zvrsti so komunistične podtalne organizacije, južnovietnamska OF in njihovi terenci.

Ko slovenska zemlja zopet žari v soncu in cvetju, ko veter raznaša cvetje, ki je poglano iz prsti onih, kateri so umrli nasilne smrti in počivajo v nepoznatih grobovih, se spominjamo s hvaležnostjo njih, ki so umrli za

TRETJI ELEMENT V KANADI

...Ze dalj časa je posvečeno veliko pozornosti na kanadskem notranjem področju odnosom med angleško govorečimi in francosko govorečimi Kanadčani. Država sama je porabila do kaj milijonov za t. zv. komisijo o dveh jezikih in dveh kulturah.

Pogled v statistike kanadskega prebivalstva pa kaže, da je v Kanadi veliko število oseb, ki niso niti angleškega niti francoskega izvora. Zlasti zadnje čase, ko je začelo znatno padati število rojstev v Kanadi, se kanadsko prebivalstvo veča v veliki meri z dotokom novih priseljencev. Če bo trajal ta razvoj še nekaj časa, bodo taki Kanadčani številčno vsaj toliko močni kot so bodisi Kanadčani angleškega ali francoskega izvora.

Najnovejša prizadevanja, da bi pokazali na kratkovidnost dvojnega sistema, predstavlja poskus, organizirati pripadnike drugih etničnih skupin v širšo skupno organizacijo — Zvezo etničnih skupin.

Glavni nameni nove zveze so označeni kot:

- ustanovitev skupnega sveta, ki bo govoril v imenu vseh etničnih skupin;
- ustanovitev posebne stalne komisije, ki bo preučevala vse pritožbe o zapostavljanju katerega

SPOMNIMO SE JUNIJA 1945

Vsako leto meseca junija se mora Slovenija spomniti grozotnih dni, ki smo jih Slovenci doživeli meseca junija 1. 1945., potem ko je bila vojna že končana in revolucija zaključena: množični pokolj tisočev slovenskih življenj, zlasti slovenskih domobrancev.

Po vsem, kar se je od takrat zgodilo in ob pomanjkanju popolnih virov, bo morda teko ali čelo menogoče, pravično preceniti dobo, v kateri je domobranstvo nastalo, takratne razmere v Sloveniji, in boj, ki so ga bili slovenski domobranci v zavesti, da gre za pravično in tudi najboljše modro početje. Vrnjeni domobranci, ki so jih komunisti po zmagi s spretnostjo in zvijačo zajeli, so bili pobiti brez sodbe. To je dejstvo, ki bo vedno očito vsakemu zgodovinarju. Komunisti so se dobro zavedali, da bi jih soditi ali vsaj obsoditi ne mogli; zato so jih brez sodbe pobili.

Ni dvoma, da je večini komunistov žal, da so zagrešili 1945. leta ta zločin. Ne zato, ker je bil to zločin — zločinov se kesati nečemo — žal jim je zato, ker je bila to tudi velika neumnost v njihovi politični taktiki. Premnogi Slovenci bi jim nasledili in verjeli, ko so svojim premaganim nasprotnikom očitali vse mogoče zločine in prekrške, izdajstva in načrtno sodelovanje s tujnimi zasedbenimi oblastmi ali pa, ko so pisali o Sv. Urhu. Ne verujejo jim pa, v največji meri, prav zato, ker so sami zagrešili še mnogo večji zločin: pobili tisoče Slovencev brez sodbe, ko je revolucija že bila končana.

Ko so se podobni zločini, četudi še v večji meri, dogodili v Sovjetski Zvezi, v časih pod Stalinom, so jih drugi komunisti morali obsoditi. Obdolžili so Stalina, da bi sebe oprali. Da se otresejo tega zločina v Sloveniji, bodo nove generacije slovenskih komunistov prav tako zavestno hotele pripisati celotno početje, ki ni vredno ljudi, in uboj množic, ki so morale v smrt brez sodbe, Ilju, Kardelju, Kidriču, Krajgheju, Vidmarju in drugim. Ko bo v komunistični prtljaji stopila v ospredje nova generacija, bo ta izgovor do neke mere upravičen, ne bo pa nikakršno zadostilo. Povojna Nemčija tudi drago plačuje pregrehe Hitlerjevega režima in vendar Dr. Adenauer ni sodeloval pri nobeni Hitlerjevi odločitvi.

Nobeno kesanje padlim domobrancem ne bo vrnilo življenja. Tudi jim ne bo vrnjena čast, ker je niso izgubili. Komunisti bodo morali, tudi zato, ker so na oblasti in se na oblasti hočejo obdržati, zadostiti za poprejšnje zločine v največji meri, ko bo še vedno najbolj skromno zadoščenje. Morali se bodo oddolžiti številnim slovenskim družinam, ki jih je pokolj domobrancev najbolj prizadel.

V svoji knjigi „Slovenija včeraj, danes in jutri“ je C. Zebot pozval Josipa Vidmarja, da naj posveti večer svojega življenja pripravi, „da se vsem padlim žrtvam medvojnega in povojnega nasilja vrnejo njihovi zatajeni in izravnani grobovi in pravica, da počivajo v nemotenem miru in častnem spomlnu svojih sorodnikov in prijateljev“. In to v prvi vrsti onih deset tisoč in več, ki so bili pobiti brez sodbe junija 1945, po končani revoluciji; prav tako tudi vsi oni, ki so našli podobno smrt v letih strahote po 1. 1946. To ni poziv samo Vidmarju, je poziv vsem onim v L.R. Sloveniji, ki zasedajo odgovorna mesta in imajo oblast.

Nič ni bolj potrebno za zdrav razvoj slovenstva v matični Sloveniji kot prav narodna sprava. Ni pa morda ničesar, ki bi bilo težje. Težko je ponuditi roko miru in sprave—in to je na komunistih, še prav posebej zaradi množičnih umorov junija 1945. Težko je tudi ponuditi roko sprave sprejeti, nekaterim ali celo mnogim bo še zelo dolgo težko, pa vendar morda ne nemogoče.

m.j.

velike ideje: Bog, narod, domovina. Hoteli so biti svobodni, želeli so, da bi vsa Slovenija svobodno dihala in da bi si njeni sinovi svobodno delali postavbe. Niso tega dočakali, a njihove žrtve le počasi doprinašajo zlati klas.

Sovraštvo, ki nekdanji ni poznalo meje, ponchava. Mladi rod, ne želi več, da bi se še kdaj ponovilo to, kar je bilo. Starini, ki so odgovorni za vso zlo, odhajajo, dasiravno se še oklepajo trdovratno, kot klop kože svojih smernic. Zaman, zgodovina bo

koll Kanadčana, ker pripada taki skupini;

ustanovitev pravnega odbora, ki bi skrbel za pravno formulacijo vseh predlogov za odpravo vsake diskriminacije;

vplivati na vlado, da bo skrbela za dosledno izvajanje kanadskih državljskih pravic; odpravila vse odredbe in smernice, ki omogočajo diskriminacijo;

imenovala ombudsmana, ki bo nadziral striktno uveljavljanje pravic vseh kanadskih državljanov;

priznala obstoj tretje skupine v državi in omogočila njenim predstavnikom odgovarjajoče zastopstvo v javnih in državnih položajih;

ustanovila komisijo, ki naj preučuje vse možnosti za oblikovanje kanadske nacije.

Organizatorji napovedujejo, da se bodo zbrali na posebno zborovanje v Ottawo letošnjega junija. —fs.

sodila. Sodila takomenovane „naše“, ki tudi niso bili povsem čisti, ker jim je šlo bolj za oblast kot za idejo, še bolj pa one, ki so v dobi trojnega okupatorstva začeli bratomorni boj. Ne za svobodno Slovenijo, ampak za udrditev komunizma, ki naj ubije narodnostne težnje ter iz narodov napravi neoblično maso, ki slepo sledi in uboga.

Ob obletnici tistih strašnih dogodkov v maju in juniju 1945 vsa čast in spoštovanje onim, ki so padli za velike ideale! Ko se danes isto dogaja na drugi polobli zemlje, je pričevanje teh, ki spijo v neznanih grobovih nezdravno spanje, v Sloveniji, toliko večje. Resnica zmaguje!

t.č.

• **Senator Yuzyk**, ki je tudi profesor slovenskih in vzhodnoevropskih študij na ottawskem vseučilišču, je pred kratkim predaval v Sudburyju (Ont.) o vlogi manjšin v Kanadi. Omenil je, da bo t. zv. tretji element v Kanadi, ki ga predstajajo druge etnične skupine kot privilegirani angleška ter francoska tisti element, ki bo ohranil enoto Kanade. —fs.

• **Ronald Reagan**, guverner Kalifornije, je razglasil 10. april 1968 kot dan hrvaške neodvisnosti. Zbornica Kalifornije je sprejela resolucijo, ki je zahtevala od guvernerja, da izda to proklamacijo, 14. marca 1968. —fs.

• **23.12% Kanadčanov** uporabljajo kreditne zveze za svoje finančne potrebe. —fs.

JUGOSLAVIJA SE NE UKLONI NITI PRED BUDAPEŠTO NITI PRED MOSKVO

Rolando A. Riviero — dopisnik „La Nacion“ — 19. aprila 1968. (La Nacion je ugleden dnevnik v Buenos Airesu, ki ga je ustanovil pred približno enim stoletjem argentinski buditelj — „procer“ B. Mitre. Je konservativne smeri, naklonjen krščanstvu.)

Dopis iz Beograda: R. A. Riviero je obiskal v Beogradu sedež ZKJ in tam govoril s funkcionarjem stranke, ki mu — po komunističnem običaju — ni povedal svojega imena. Dopisnik se je predvsem zanimal za jugoslovansko stališče do komunističnega kongresa v Budimpešti. Med drugim je dobil sledeče informacije:

Jugoslovanski komunisti menijo, da zaradi različnih procesov v komunističnih strankah — med njimi predvsem zaradi težnja po demokratizaciji — že ni več mogoče povratek na sheme sprejete leta 1960 (ko je kongres komunistov obsodil jugoslovanski „devizionizem“). Kongres v Budimpešti je bil med vsemi do sedaj najbolj demokratičen. Relativno je bil odprt za javnost in vsaka delegacija je mogla povedati svoje mnenje. Romunija, kljub svojemu ločenemu stališču, ni bila ekskomunicirana. Seveda so bili opazni še ostanki nekdanjega dogmatizma prejšnjih kongresov in premala zrelost mednarodnega delavskega gibanja je preprečila, da bi Romunija mogla ostati na kongresu. Tej nezadostni zrelosti je vzrok nezadostna demokracija.

Samo Stalinova trda roka je mogla ustvariti popolnoma ometno enotnost. „Mi zagovarjamo — tako je dejal funkcionar — enotnost ob spoštovanju različnosti. Kongres v Budimpešti je dokazal, da že ni več mogoče ustvariti mednarodni center, kot je bil nekdanji Kominform.“ O bodoči moskovski konferenci je mnenja, da bodo Kitajsko in od nje odvisne kom. partije, ki se ne bodo udeležile konference, proglasili in obsodili kot obstrukcioniste. Poleg tega tudi ne bodo povabili v Moskvo na konferenco mnoga delavska gibanja po svetu, ki so bolj progresivna kot mnoge komunistične partije. To je napačno. Ker ZKJ z vsem tem ne soglaša, to že zadošča, da jo obsojajo kot revizionistično.

Funkcionar ZKJ je med drugim tudi trdil, da bo konfrontacija med mlado in staro generacijo prinesla važne spremembe. Namen ZKJ je tudi, da se sčasoma izvede popolna ločitev med

stranko na eni strani in državo na drugi, da bomo končno dosegli za komunistično stranko — to mi je zatrdil z nasmehom na obrazu — „oni položaj za ZKJ, kot ga ima katerikoli kom. stranka v kaki kapitalistični državi“. Dopisnik zaključuje, da se mu je zdelo odveč, da bi vprašal, če bi bilo možno ustanoviti v komunistični deželi stranko, ki bi

STVARNA MERILA

Revija ameriških delavskih sindikatov je objavila primerjavo o življenjskih pogojih v desetih važnih državah sveta. Po tej študiji so ameriški delavci še vedno na boljšem kot katerikoli drugi na svetu. Primerjava je pokazala, da imajo ameriški delavci najvišjo plačo; zaslužijo povprečno dva dolarja 74 centov na uro. Na drugem mestu je Kanada z \$ 2.43; nato slede: Južna Afrika — \$ 1.93, Avstralija — \$ 1.68, Velika Britanija — \$ 1.42, Zahodna Nemčija — \$ 1.00, Francija — 80 centov, Sovjetska zveza — 55 centov, Argentina — 48 centov in Japonska — 46 centov. Za štruko kruha mora ameriški delavec delati 5 minut, japonski 16 minut in ruski 23 minut. Za količino surovega masla, za katerega delajo v Zahodni Nemčiji 57 minut, rabijo v Britaniji 20 minut in v Združenih državah 18 minut. Funt sladkorja zahteva od 54 minut dela v Sovjetski zvezi do treh minut v Združenih državah. Celo vodka, ruska narodna pijača stane po delovnem času več v Moskvi kot v New Yorku. Ruski delavec mora za buteljko vodke delati osem ur medtem ko za enako buteljko dela Amerikanec le 4 ure in pol. Zanimivo bi bilo primerjati te podatke s tovrstnimi iz Slovenije.

• **Diploma. Na Katoliški univerzi** v Washingtonu je slovenski salesijanski duhovnik č.g. Stanek Ceglar prejel Master's degree iz latinščine in grščine. Rev. Ceglar, ki letos praznuje 25-letnico mašniškega posvečenja, namerava nadaljevati študij za dosego doktorata iz klasične filologije. Za dipolmo je predložil tezo z naslovom: „Sintaksa dočnih in nominalnih glagolskih oblik v Epistolae Seneca 77—83 filozofa Seneca“. Č.g. Ceglarju k diplomu čestitamo in mu želimo mnogo uspehov pri nadaljnjem znanstvenem delu in študiju!

MISLI IN POGOVORI

V zadnji številki revije „Odmehi“ (marec 1968), glasila društva slovenskih akademikov v Ameriki (SAVA), je urednik Sergej Delak napisal članek „Urednikova beseda“. Objavljamo odlomek iz omenjenega članka.

Vaša mnenja o člankih objavljenih pod „Misli in pogovori“ pošljite na: G. P. Cekuta c/o S. D., 646 Euclid Ave., Toronto 4, Ont. Canada. Zanimiva pisma bomo objavili.

Iz „Uvodne besede“

„Izobražba postaja iz dneva v dan bolj važna. Tega se predvsem zavedajo tisti, ki prave formalne izobrazbe nimajo. Delajo pri raznih podjetjih in opažajo, kako se marsikaj v podjetju samem spreminja, kako podjetja od njih vedno več zahtevajo in jih pošiljajo na razne izpopolnjevalne tečaje in seminarje.

Z uvedbo računalnikov in drugih elektromehaničnih pripomočkov se v našem življenju marsikaj spreminja, vse od knjigovodstva do raznih znanstvenih raziskovanj. Tu lahko vidimo posledice. Podjetja bodo potrebovala manj delovne sile, toda tisti, ki bodo zaposleni, bodo morali biti bolj izobraženi. Kot taki bodo boljše plačani. Kdor je bral osnovne marksistične teorije, se bo spomnil na tisti del, ki pravi o naraščanju brezposelnosti. Mislim, da tu v Ameriki tega problema dejansko ni, ker država sama skrbi za ustvarjanje novih delovnih mest, saj poznamo danes poklice, ki jih včasih nismo.

Se več. Danes mora biti človek vedno pripravljen za katerokoli možgansko telovadbo. Prilagoditi se mora okolici. Delavci se morajo zaradi propadanja starih podjetij učiti čisto novih poklicev. Življenje to zahteva.

Živimo v kapitalističnem sistemu. Tega ne gledamo skozi očala komunistične propagande. Kapitalizem je za nas dejstvo. Kot tak ima tudi mnogo pozitivnih strani. Po končanem delu je človek popolnoma svoboden. Nil mu treba delati udarniškega dela. V prostem času, ki ga človek ima, se lahko izobraži.“

Pisma in odgovori na „Vzrok nauka pravice in miru“, maj 1968.

• **G. urednik:** Mnogo Amerikancev se zaveda gnilobe v njihovi domovini in želijo rasičistični mir. A gnila jabolka med dobrimi so tudi v Ameriki. — U. K., Cleveland

Spoštovani!

Martin Luther King se je trudil ljubiti nekoga — a mnogi njega niso ljubili, beli kot tudi črni ne. — S. R., Chicago

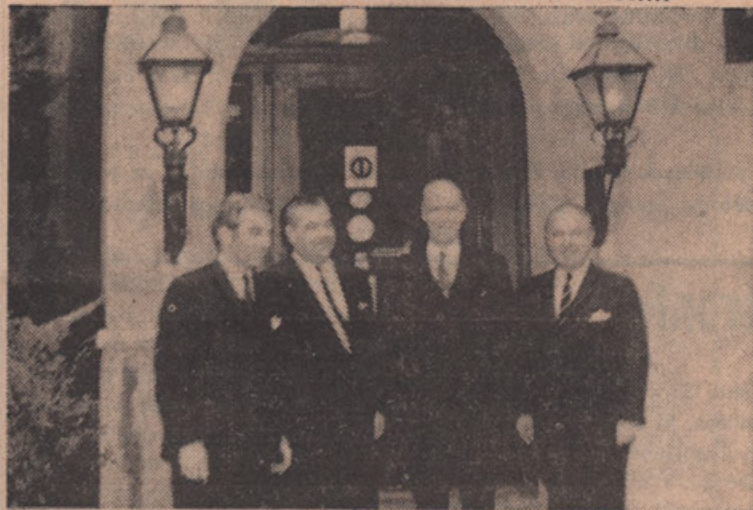
Spoštovani g. urednik!

Tudi črna roka, ne samo bela, je ubila Kinga! — T. K., Chicago

G. urednik:

Ljubiti svojega bližnjega kot samega sebe je najtežji Kristusov nauk. — N. C., Toronto

KANADA V PREDVOLILNI KAMPANJI...

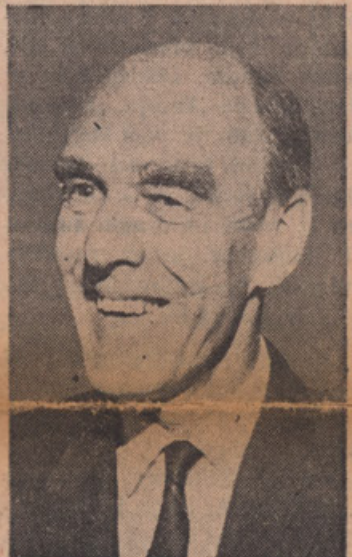

31. 5. 1968 — Pred sestankom z etničnimi novinarji. Z leve na desno: nekdanji kandidat liberalne stranke, odvetnik g. J. Karfills, urednik našega lista, kanadski zunanji minister g. M. Sharp, predsednik C.E.P.F. Dr. J. Kirschbaum per „Tiroler“ restavracijo.

• 31. maja je Kanadska etnična tiskovna federacija (C.E.P.F.), pod predsedstvom dr. J. Kirschbauma, imela za clane iz Ontaria večerjo v „Tiroler“ taverini na 1115 Bay St. v Torontu, na katero je bil povabljen kanadski novi minister za zunanje zadeve g. Mitchell Sharp, M.P. V svojem govoru je obrazložil nove metode, ki jih nameravajo uvesti v zunanjem ministertvu, za čimuspšejnše sodelovanje kanadske zunanje politične udeleževanje. Po govoru je odgovarjal na stavljenja vprašanja. Uredniki etničnih listov so želeli, pojasnila na mnoga vprašanja z ozirom na dežele za železno zaveso, kanadsko nadaljnjo vlogo v NATO (in drugih sličnih zvezah), in o vprašanju priznanja rdeče Kitajske. Prijetnega večera, ki je trajal od 7 do 11 zvečer, se je udeležilo preko trideset etničnih novinarjev in dopisnikov dnevnih listov.

T. Douglas, vodja NDP stranke

R. Stanfield, vodja prog-konz. stranke

• 30. maja je v Royal York hotelu odgovarjal na vprašanja etničnih in drugih novinarjev ter predstavnikov etničnih skupin „federacija“ voditelj progresivno-konzervativne stranke g. R. Stanfield, M.P. Tudi on je doživel „prazenje“ od strani mnogih, ki so se udeležili večerje in tiskovne konference.

• 25. maja je v Seaway motel-hotelu priredila liberalna stranka „cocktail-party“ za etnične novinarje in predstavnike etničnih skupin. Predstavljen je bil novi ministrski predsednik federalne

vlade g. Pierre Elliott Trudeau, ki je nagovoril navzoče, nato pa odgovarjal na stavljenja vprašanja. Navzočih je bilo čez 150 predstavnikov.

• V High Park volilnem okrožju je bil ponovno imenovan za kandidata liberalne stranke dr. Stanley Haydász, M.P., velik prijatelj etničnih skupin (pravijo mu „etnični ambasador“ pri federalni vla-

di), ki se toplo priporoča slovenskim volilcem v imenovanem okrožju. Na sliki mu min. predsednik g. P. E. Trudeau izroča njegovo najnovejšo knjigo: „A Canadian Charter of Human Rights“.

• V ponedeljek zvečer 20. maja je imel sestanek s časniki etničnih časopisov Robert N. Thompson, G. Thompson, bivši voditelj stranke „Social Credit“ je sedaj kandidat konzervativne stranke. Časnikarjem je govoril o letu človečanskih pravic. Nato je odgovarjal na razna vprašanja.

• Poslužite se svojih državljskih pravic. Pojdite 25. junija na volišče in volite za tistega kandidata, ki bo po vašem prepričanju najbolje zastopal koristi vseh v poslanski zbornici. Volite kogar koli hočete, — a volite! Ne ostanite doma!

SLOVENSKA DRŽAVA

For a free Slovenia

Published monthly by
Slovenian National Federation
of Canada.

Edited by: Editorial Board

Address: 646 Euclid Ave., Toronto, Ont.
Canada

Subscription rates:

\$4 per year, 30¢ per copy

Advertising

1 column x 1"

\$2.80

Member of C.E.P.F.

SLOVENSKA DRŽAVA izhaja prvega v mesecu.

Letna naročnina znaša: Za ZDA in Kanado 4 \$, za Argentino 250 pezov, za Brazilijo 60 kruzairov, za Anglijo 20 šilingov, za Avstrijo 35 šilingov, za Avstralijo 2.50 avstr. L., za Italijo in Trst 800 lir, za Francijo 600 frankov. Naročniki v Argentini morejo poravnati naročnino tudi v upravi „Slovenske poti“.

Za podpisane članke odgovarja pisec. Ni nujno, da bi se avtorjeva naziranja morala skladati v celoti z mišljenjem uredništva in izdajatelja.

Toronto

ZAHVALA

Vsem številnim prijateljem in znancem, ki so ob nenadni smrti naše ljubljene žene, hčerke in sestre ge. Tjaše Lenard sočustvovali z nami, obsuli njeno krsto s cvetjem, darovali za sv. maše in dobrodne. Namene, ter jo spremili. Na zadnji. poti, se iz srca zahvaljujemo.

Hvaležni

Mate Lenard, Lojze Šribar
in družina Šiavko,
Manja Erzetič.

Na materinski dan, 12. maja, je študentovsko društvo SAVA pripravilo celodnevno proslavo. Dopoldan so v župnijski dvorani prodajali zajterk in rože za matere, popoldan pa so pripravili akademijo. Pozdrav materam je imela predsednica gđc. Mirjam Čekuta. Deklamirala je pesem Savana „Avseca, „Kaj naj ti dam“. Nato je popoldan obogatil s svojim koncertom pianist William M. Griffiths. G. Griffiths, znan iz radia in drugih torontskih koncertov, je na povabilo slovenskih študentov interpretiral sledeče skladbe:

1. Scarlatti: Sonata L232 v G duru; 2. Mozart: Sonta K282 v Es duru; 3. L. van Beethoven: Sonata „Pathétique“, opus 13 v Ce molu; 4. Schubert: Improptu op. 90 št. 4 v As duru; 5. Liszt: Etude de concert št. 3 v Des duru.

Pianistu je nad 150 poslušalcev navdušeno ploskalo, saj takega koncerta še ni bilo v slovenski cerkveni dvorani. Na tem popoldnevu so Savani podelili III. Prešernovo nagrado, učencem slovenske šole Marije Pomagaj. Nagradi sta odnesla Anica Demšar, 11 let, za „Počitnice na Slov. letovišču“ in Silvo Frank, 11 let, za risbo „Počitnice na Rjavčah“. Celoten spored in napovedi v slovenščini in angleščini je vodil Peter Čekuta. Po koncertu so Savance vsem postregle s čajem in pecivom.

Letos maja je končal študij v kemiji g. Darko Medved. Diplomiral je na Ryerson Institutu. Zaposlen je v laboratoriji CIL v Torontu. Čestitke mu izražajo prijatelji in znanci ter mu želijo obilo uspeha!

V torek 28. maja je bil položen vogelni kamen, za novo večje poslopje bolnišnice „Central Hospital“ v Torontu. Kamen bila samo zmerno kapitalistična. sta položila brata zdravnikarke, ki sta bolnišnico tudi ustanovila leta 1951 za imigrante. Na kamnu je napisano: „Iz iskre je nastal plamen.“

Cleveland

Belokranjski večer.

V soboto zvečer 4. maja je bil v Slovenskem narodnem domu veselni večer Belokranjskega kluba. Na večeru je gostoval sekstet „Pastirčki“ iz Toronta.

Koncert „Triglava“.

V nedeljo popoldan 5. maja je priredil v dvorani Slovenskega narodnega doma na St. Clairju svoj spomladanski koncert pevskega zbor „Triglav“.

Nastop „Kresa“.

V soboto zvečer 11. maja je plesna skupina „Kres“ nastopila v dvorani Slovenskega narodnega doma na St. Clairju s slovenskimi narodnimi plesi in plesnimi prizori. Nastopalo je 46 plesalcev. Večer sta pripravili go-

spe Eda Vovk in Breda Lončar. Plesalci so navdušili polno dvorano gledalcev.

Materinske proslave.

Na materinski dan v nedeljo 12. maja so otroci obeh slovenskih sobotnih šol v Clevelandu izvedli pod vodstvom svojih učiteljev v šentivski in colinwoodski dvorani lepi materinski proslavi.

„Korotanov“ koncert.

V soboto zvečer 25. maja je bil v dvorani Slovenskega narodnega doma na St. Clairju koncert pevskega zbora „Korotan“ pod vodstvom ing. Frančka Gorenška. Zbor je pel slovenske narodne in umetne pesmi v prvem delu, v drugem delu pa je pel speve iz operetnega sveta. Zbor je izvedel koncert lepo in ubrano in izpolnil pričakovanja polne dvorane navdušenih poslušalcev. Zbor ja nastopal kot mešani, ženski in moški. Klavirski del koncerta sta izvajala Metka in Milan Gorenšek. Operetne speve pa je spremljala na klavirju. ga. Marija Kožman.

Nove maše.

V nedeljo dopoldan 26. maja sta v cerkvi sv. Vida darovala svoji prvi sv. maši dva novomašnika slovenskega rodu in farana šentivške fare: čg. Tony F. Sršen in čg. John W. Vovko, prvi v slovenščini, drugi v angleščini.

WASHINGTON

Diploma in poroka. Na kalidžu v Wheelingu, West Virginiji, je 18. maja diplomiral iz ekonomije g. Mirko M. Chokel. Jeseni bo nastopil službo učitelja med tem ko bo nadaljeval študije v Pittsburghu, Pa. Mladim diplomirancem se je odločil, da bo novo življenjsko pot v poklicu nastopil z življenjsko družico. Izbral si je nevesto gđc. Garnell Sandro Fragale iz Wheelinga in jo v soboto 25. maja peljal pred oltar v tamkajšnji katedrali sv. Jožefa. Novoporočencema naše iskrene čestitke in mnogo sreče v novem življenju! Zenin je sin ge. Mare in g. Bogomirja Čoklja, strokovnjaka za mednarodne organizacije pri Svetovni banki v Washingtonu, pisca raznih leposlovnih in publicističnih sestavkov v zamejskem tisku ter avtorja zgodovinske drame „Knežji kamen“. Igra je bila že naštudirana v Ljubljani februarja 1941 a zaradi nemške nevarnosti tedaj ni smela biti vpriporjena. Krstno predstavo bo doživela najbrže letošnjo jesen — za 50 letnico razglasitve slovenske samostojnosti.

Slovenske maše v Narodnem svetišču. Slovenci v Washingtonu in okolici so se meseca maja dvakrat zbrali k slovenski sv. maši: 4. maja in 26. maja. Prvo mašo je organizirala tukajšnja podružnica Slov. ženske zveze, ki je po maši priredila uspešno materinski proslavo. Pozornost je zlasti vzbudilo slovensko petje ter otroci v narodnih nošah. Druga sv. maša pa je bila za praznik Marije Pomočnice za vse dobrotnike bodoče slovenske kapele v tem svetišču. Sveti daritvi sta opravila č. g. Stanko Ceglar in dr. Franc Blatnik.

Pri založbi STUDIA SLOVENICA je izšla nova knjiga o škofu Baragi. Napisal jo je msgr. Maksimilijan Jezernik, rektor papeškega zavoda za širjenje vere v Rimu. Nova knjiga, pisana v angleščini, pomeni velik doprinos k virom o življenju in

delu škofa Friderika Barage, zlasti še, ker zajema iz zgodovinskih virov, hranjenih v vatiškanskih arhivih. Knjiga stane \$ 3.50 in se naroča pri STUDIA SLOVENICA, P.O. Box 4531, Washington, D.C., 20017, USA.

Chicago

Poroka. V soboto 4. maja sta se v cerkvi sv. Vida v Clevelandu poročila Frank Sedlašek, sin Franca in Marije Sedlašek iz Chicaga ter Alojzija Longar, hčerka ge. in g. Albina Longarja. Zenin je bil navdušen član mladinske skupine SARC in je sodeloval tudi pri Mladinskem pevskem zboru. Mlademu paru naše čestitke in vso srečo na skupni življenjski poti!

70-letnico življenja je slavil g. Metod Končan, navdušen član cerkvenega pevskega zbora. Se mnogo krepkih let!

Nastop šolskih zborov iz osrčja Chicaga je bil v petek 3. maja v Harrison Parku. Sodeloval je tudi šolski pevski zbor fare sv. Stefana pod vodstvom g. A. Fišingerja.

O lepota Slovenije je predaval 27. aprila dr. Karel Vojška, uradnik letalske družbe Swiss Air. Bila je prav lepa udeležba. Prostovoljni prispevki so bili zbrani v podporo ženi pokojnega častnika slovenske domobranske vojske Martina Zekarja. — Rev. Iggy Beran, župnik fare sv. Alojzija v Argyle, Mo., je posla l v ta namen \$15.00.

50 prvoobhajancev je prvič pristopilo k Gospodovi mizi na prvo majniško nedeljo.

Dajmo, prispevajmo! Zbirka za slovensko kapelo v Mariborju svetišču v Washingtonu lepo napreduje. Rojaki, prispevajte! V informaciji, kako podpirajo katoliške podporne organizacije drugih narodnosti, svoje

Pierre Elliott Trudeau

- NOV KANADSKI ROD
- NOVO LIBERALNO VODSTVO
- NOVO KANADSKI VODSTVO

"VERUJEM V NAPREDEK, VERUJEM V SPREMEMBO"

"Verujem, da moramo poizkušati z našim časom
ter tvegati gotove odločitve, ki so lahko nepri-

jetne, a so potrebne, da nas postisnejo v jutrišnji
svet, sicer ostanemo v včerajšnjem svetu".

Spomnite se nekaterih izvanrednih liberalni dosežkov:
Naša kanadska zastava. Naš zakon o kanadskem državljanstvu. Naše kanadsko zdravstveno zavarovanje
Naš kanadski pokojninski zakon.

S TRUDEAUJEM IN NOVO LIBERALNO VLADO BOMO IMELI

ZDRUŽENO KANADO

20 milijonov glasov doma — a en sam glas v svetu

PRAVIČNO OBČESTVO

Enake pravice in enake dolžnosti za vse kanadčane,
neglede kak jezik govore, koliko zaslužijo, ali h kateri
veri pripadajo.

NAPREDUJOČE GOSPODARSTVO

Uravnano in moderno vlado za čimpolnejšo rast

MIREN SVET

Odločni in razločni kanadski glas med svobodnimi
narodni sveta v mednarodnih odnosih

GLASUJ ZA TRUDEAU-JA, GLASUJ ZA LIBERALCE

25. JUNIJA

podprite vašega

KRAJEVNEGA LIBERALNEGA KANDIDATA

CITATELJI PIŠEJO:

Korotan

Domalega vsi slovenski listi, v zamejstvu, v emigraciji in v Jugoslaviji, so čestitali p. Tomažiču, ko je na Dunaju z nemalo žrtvami postavil slovenski akademski dom „Korotan“. Do njega uresničitve gre največja za sluga g. p. Tomažiču in pa seveda, da tistim, ki so se njegovemu pozivu odzvali in, ko je šlo za vseslovensko stvar, darovali po svojih najboljših močeh. S svojim velikopoteznim nartom in s svojimi organizacijskimi sposobnostmi si je p. Tomažič pridobil zaupanje darovalcev in v prvi vrsti Slovenske Mohorjeve družbe v Celovcu in mu je tako bilo zaupano mesto rektorja v Korotanu.

Nihče ni dvomil, da bo s Korotanom začela nova doba za slovenske visokošolce na Dunaju, v prvi vrsti za naše koroške rojake. Kot so nekoč slovenski visokošolci na Dunaju z društvenim življenjem upodabljali slovenski razvoj, tako je marsikdo upal, da bodo v Korotanu zdaj to prelepo tradicijo iz dobe taborov in združništva nadaljevali današnji slovenski akademiki.

V Korotanu pa slovenskih visokošolcev zdaj skorajda ni.

Dom je lepo zgrajen, sodobno urejen in mikaven. Ima 90 lepo urejenih sob, torej prostora za

akcije naj navedem le ti dve: Slovaška kat. podpora Jednota je darovala 200 tisoč dolarjev (sto tisoč moška veja, sto tisoč ženska veja), Hrvatska katol. za. jednica je nakazala prvi obrok \$ 40.000.00. In naša organizacija?

Počitnice bodo kmalu. Predno odidete na potrebni oddih, prosimo, poravnajte naročnino.

90 visokošolcev. Število slovenskih visokošolcev na Dunaju res ni zelo visoko, a kar lepo. Vsi ljuje se vprašanje, čemu se le-ti prebijajo po skromnih zasebnih sobah na Dunaju, ko je v Korotanu dovolj udobnih sob na razpolago. Vprašanje je resno; odgovor vedo le oni sami in pa morda g. p. Tomažič. Vse ostalo so ugibanja, ki nudijo zelo možen odgovor.

Posebno Klic Triglava je zagovarjal večjo prostost mišljenja in popolno svobodo v delovanju kluba, kar je, vsaj do neke mere, brez vsakega razloga potrebno, pa četudi vsaka želja rektorja ni izpolnjena. Potrebno zato, da ostane Korotan dom slovenskih visokošolcev.

V tem času, sedaj, in v sedanjih priklakah pa je nemogoče reči, da je Korotan dom slovenskih visokošolcev.

Koroški klub se je iz doma umaknil, ali se je moral umakniti. Od že itak maloštevilnih akademikov (okoli dvajset) v začetku leta jih je prav pred kratkim odšlo ali moralo oditi osem — skoraj polovica. V domu pa stanujejo Nemci, Grki, Francozi in drugi. Nedeljskim slovenskim mašam prisostvuje le peščica ljudi.

V slovenskem interesu ni, da so vrata Korotana zaprta slovenskim akademikom, ki imajo in zato, ker imajo različne poglede na svet in se zavedajo pravice in pomena svobode, tudi svobode vesti. Niti ni v interesu Korotana. Niti ni v interesu krščanstva. Če pa je to v interesu Frau Langer, ki ima v Korotanu odlično besedo v marsičem, potem bi bilo dobro in potrebno natanko presoditi, je li mogoče spraviti v

OBRENTI SE Z ZAUPANJEM
V VSEH NEPREMISLIVSKIH,
DRUŽINSKIH

IN PRAVNIH ZADEVAH NA:
278 Bathurst St., Room 4, Toronto, Ont.

CARL VIPAVEC

SLOVENSKI ODVETNIK

IN NOTAR

— EMpire 4-4004

sklad slovenske interese in interese Frau Langer. Če se to ne da — in ona se le prerada norčuje iz vsega, kar je resno slovensko — potem bi ona morala nemudoma iz Korotana ven, pa četudi proti volji g. p. Tomažiča. Pridobitve g.p. Tomažiča so velike, pomembne pa so le v toliko, v kolikor so na razpolago slovenskemu narodu. Ravno tako kot on sam ali kdorkoli drugi. Nasilno spreobračanje pa še nikoli ni rodilo zaželenega sadu in napake Cerkve skozi zgodovino so zahtevale pravoslavni in protestantski razkol in pa drugi vatiškanski koncil, ki je že zgodovina, ki pa je tudi še danes v raztezu svojo veljavnost in obveznost nad vse.

j.m.
P.S. Po zadnjih sporočilih iz Dunaja so se maja iz doma izselili še zadnji slovenski študentje.

Slovensko podjetje bo sodelovalo pri izgradnji največjega jezusa na svetu

Generalni direktor mariborskega podjetja „HIDROMONTAŽA“ Aleš Tičar je naznanil, da se je to podjetje v sodelovanju z italijanskimi in francoskimi tvrdkami uspešno udeležilo razpisa za gradnjo največjega jezusa na svetu — TABERLA v Zahodnem Pakistanu. Po podpisnem dogovoru v Pakistanu bo Hidromontaža v okviru konzorcija montirala vse instalacije ogromne hidroelektrarne. Pri natečaju je poleg treh ameriških tvrdk sodeloval tudi znani nemško-švicarski konzorcij, vključno podjetje Hohtif.

Brenjen navzgor?

Jugoslovanski zvezni izvršni svet je imenoval Lojzeta Skoka, družbeno-političnega delavca iz Slovenije, za pomočnika Zveznemu ministru za finance.

V vseh pravnih zadevah se lahko z zaupanjem obrnete na novega slovenskega odvetnika in notarja.

Naslov:

ANTONY AM. ROŽIČ

Barrister, Notary Public

861 College St., Toronto, Ont.

Telefon: LE. 1-0715

Veselo alelujo želimo in se priporočalmo
POZOR ROJAKI!
POTUJETE SKOZI
RIM v DOMOVINO?

Vinko A. LEVSTIK
Director in lastnik

Hotel 'BLED' in Hotel-Penzion 'DANILA'
Via S. Croce in Gesurallemme 40, Via L. Luzzatti 31
Roma, Tel., 777-102 Roma, Tel., 750-587

SLOVENIJA VČERAJ, DANES in JUTRI

To je trindvajseto nadaljevanje nove "3 strani" SLOVENSKE DRŽAVE, namenjeno sistematični analizi tekočega razvoja razmer v Sloveniji in Jugoslaviji pod rahljalno se komunistično oblastjo. Nova stran se bo razvila v vrsto stalnih rubrik o pomembnih razvojnih

silnicah slovenske stvarnosti. Posamezne rubrike bodo pisali strokovnjaki na dotičnih področjih z lastno avtorsko odgovornostjo. Ker je tisk v Sloveniji še vedno zaprt v tesne okvire, svetovni tisk pa omejen na bolj slučajnostno in površno poročanje o

tamkašnji razvoju, upamo da bo globlja analiza na tej strani dopolnila važno vrzel v dosedanjem prikazovanju sprememb, katerih pomembnost presega politične meje Slovenije in Jugoslavije.

Uredništvo "Slovenske države"

Dve leti brez Rankoviča:

ZA KAJ GRE? (III)

CIRIL ZEBOT

Kdo je kriv?

Ob stabilnih cenah in umerjenem nihanju vrednosti dinarja okrog uradne določene paritete ugotavljamo skromno rast proizvodnje.

V delovnih organizacijah čutimo že dalj časa nestrpnost, ker smo napovedovali po reformi hiter vzpon proizvodnje, ki pa po mojem mnenju, ni uresničljiv, če programiramo stabilno mednarodno menjavo, notranjo rekonstrukcijo in modernizacijo. Kritike in polemike, ki so bile včasih tudi brez dokazov in odraz kritičnega stanja nerentabilne proizvodnje, so zavzele velik razmah in se prenesele tudi v najvišje skupščinske organe. Tako vzdruže pa je vse prej kot primerno za postopno ustvarjalno oblikovanje ekonomske politike. Posebno ostre kritike so šle na račun deviznega in blagovnega režima in, mislim, da so te bile upravičene.

Kaže, da se pretirano ukvarjamo s posledicami, ker nismo strokovno in politično pripravljeni, da bi se spoprijeli z vzroki. Visoke zaloge v gospodarstvu so odraz proizvodnje, ki ni prilagojena potrebam.

Leta 1966 je izšlo slovensko gospodarstvo z 10,4% neplačane realizacije, lansko leto pa z 12,1%. V strukturi celotnega dohodka je bilo predlanskim 26,1% neto produkta, lani pa samo 42,7%. Delitev neto produkta je bila predlanskim okroglo 38:60.

Izgube v gospodarstvu Slovenije v letu 1966 niso bile velike, so se pa v 1967 bitsveno povečale, v industriji z indeksom 425, v kmetijstvu 232, skupaj v gospodarstvu 382, v Jugoslaviji 292, v kulturno socialnem področju pa je indeks izgub kar 827. Skupaj znašajo v Sloveniji 10 milijard 635 milijonov S-dinarjev.

Iz podatkov za Jugoslavijo ugotavljamo, da so bila celotna vlaganja za 6% manjša, v gospodarstvu pa so investicije nominalno ohranile predlanski nivo. Med investicijami pa so nastale sledeče razlike: gospodarske organizacije, ki so predlanskim bile udeležene z 39% so padle na 33%, republike in pokrajine z 0,3%, podobno okraji in občine. Investicije iz sredstev bank so porasle iz 39 na 45, federacije iz 6 na 9%.

V republikah pa imamo tudi zelo različno strukturo gospodarstva, potrošnje, potrebe in delovne navade, življenjske razmere in možnosti za razvoj so zelo različne, stopnja organiziranosti in poslovnosti pa tudi. Mnoge sistemske rešitve bi prenešene v pristojnost republike lažje sprejeli in bi odigrale nujno potrebno integracijsko funkcijo v socialistični družbi. Pri tem je strah pred republiškim etatizmom popolnoma odveč, ker je škodljiv vsak pretiran etatizem, ki duši iniciativo, ne pospešuje progresivnih gibanj in narekuje nekaterim capljanje na mestu, drugim pa omogoča le skromen obstoj. Tu med etatizmi ni razlike in je včasih občinski slabši od federalnega. V republiki nam je nujno potrebna določena stopnja organiziranega in odgovornega izraza nacionalne skupnosti, ki nas usposablja, združuje in nam omogoča skladen razvoj. Tega sredstva še zelo dolgo ne bomo mogli in smeli izključiti iz arzenala orodij in orožij socialistične demokracije. Različne kulture, socialne, gospodarske in druge potrebe bomo lažje urejali sami, pri čemer moramo ostati trajno pripravljeni solidarno zmanjševati razlike v gospodarskem razvoju, a ohraniti vse značilne posebnosti lastnega nacionalnega bitja.

(Rino Simoneti, TEORIJA IN PRAKSA, maj 1968)

Milentije Popović, predsednik zvezne skupščine, je svaril, da so se konzervativne in birokratske sile dvignile proti gospodarski reformi. Te sile so se odločile napasti reformo kot celoto v času, ko vrsta gospodarskih problemov, kot zastoj proizvodnje in nezaposlenost, čaka na rešitev.

(TANJUG, Beograd, 18. maja)

Identifikacija

Nekateri od teh avtorjev zaključujejo, da so osnovne politične kategorije ostale še vedno iste: uradna marksistična ideologija, ekskluzivna komunistična partija, na splošno podružbljena lastna. Dejansko življenje in upravljanje pa si postopoma razvijata novi družbeni pluralizem. Ni povratka ne v nekomunistično predvojnost ne v stalinistično povojnost marksističnih pravilic, o neki bodoči brezdržavni in brezrazredni družbi pa davno nihče več ne jemlje resno.

Metodološki pristop ima nedvoumne vsebinske cilje, razpotij v našem družbenem razvoju imajo za cilj izolirati Poizkusi črno-belega slikanja

cijo "komunistov" v razmerju do "nekomunistov". Da bi z metodološkim nasiljem, ki ga izvajajo nad življenjem in mislijo, uspeli od Slovenije včeraj do Slovenije danes, uporabljajo teorijo spontanosti...

Kot bomo takoj lahko ugotovili, ne ostane od "avtomatizma", ničesar, ko preidejo njegovi tolmači od razlage razpotij slovenske zgodovine do iskanja novih poti, do Slovenije jutri. Tedaj se izkaže "prilagajanje" kot taktično približevanje, kot iskanje novih zaveznikov ne pa kot politična preosnova stališč.

(Ivan Hvala, GORIŠKA SREČANJA, december 1967).

Goriška srečanja

Decembrska (1967) številka revije GORIŠKA SREČANJA je pod naslovom "Taktični antikomunizem sopotnikov slovenske politike" objavila daljše razmis

Slovenec v svetu ...

Na četrtkovni VII. seji centralnega komiteja ZK Slovenije je sodeloval v razpravi tudi član predsedstva CK ZKJ Edvard Kardelj. Objavljamo njegovo razpravo:

Resolucija jasno postavlja naloge komunistov na fronti politične akcije za današnje progresivne cilje v razvoju socialistične države...

Zato postaja po mojem mnenju resen problem naše politične in idejne akcije dejstvo, da so slovenski komunisti v zadnjih letih dopustili brez resnega odpora pojav določenih tendenc, ki jih ni mogoče drugače tolmačiti kot začetek zamaskiranega poskusa legalizirati afirmacijo belogardistične revizije pogledov na narodno-osvobodilno vojno in s tem tudi na socialistično revolucijo. Zares, pravo herostratsko brezumje bi bilo, prepuštili največji trenutek zgodovine slovenskega naroda merilom omenjenega malomeščana, ki svojo lastno kreativno neobgljenost prikriva z napadi na tisto, kar je toliko vzvišeno nad njim, da ga v svoji kratkovidnosti ne more dojeti. In vendar, prav to se je pri nas pričelo dogajati.

(DELO, 25. marca 1967)

"V Celovcu bo v kratkem natisnjena knjiga "Slovenija včeraj, danes in jutri"..."

Knjiga je v celoti in v posameznostih umazan belogardistični pamflet. Posvečena je na smrt obsojenemu klerofašističnemu organizatorju Erlichu. Klerikalni fanatik in belogardist Zebot jo je napisal po nalogu in v službi tujih reakcijskih imperialističnih sil, preračunano na sedanji čas... Knjigo, ki nima nikakršne vrednosti in pomena, se pa vključuje v umazano igrjo in načrte tujih reakcijskih sil, bodo naši ljudje, zlasti pa še borci odločno odklonili M." (DELO, 16. junija 1967)

Na podlagi člena 72, v zvezi z členom 52 zakona o tisku... zvezni tajnik za notranje zadeve izdaja odlok... Prepovedano je vnašati in razširjati v Jugoslaviji knjigo SLOVENIJA VČERAJ, DANES IN JUTRI avtorja Cirila Zebota, ki jo je tiskala Družba sv. Mohorja v Celovcu. (SLUŽBENI LIST SFRJ, 21. junija 1967)

"Te dni je izšla v Celovcu knjiga enega vodilnih belogardističnih organizatorjev in ameriškega agenta dr. Cirila Zebota, posvečena na smrt obsojenemu Erlichu. V tej knjigi trdi Zebot, da je partija improvizirala OF, ker je hotela izkoristiti svetovno vojno in sovražno okupacijo za povojno stalinizacijo Slovenije, ter da je partijska politika "zadnje etape" kriva, da ni prišlo do zedinjenja Slovenije. Po Zebotu bi se morala OF spomladi leta 1945 povzpeti na raven slovenskih zgodovinskih interesov, premagati stalinistične vplive in predlagati, po njegovem, teoretično sprejemljivo in organizacijsko izvedljivo povezavo vseh takrat obstoječih slovenskih oboroženih sil, tj. partizanske vojske in belogardistov, pred zasedbo ameriške VIII. in angleške V. armade, ki bi zagotovile zedinjeno Slovenijo.

(M. Ribičič, TEORIJA IN PRAKSA, Avgust 1967)

"Priče smo, da se preko knjig, časopisov in zborovanj vsiljujejo v deželi in tujini "objektivne ideološke analize" našega sedanjega trenutka. Tako je na letošnjem zborovanju slavistov v Ljubljani nekaj udeležencev vsililo razpravljalne o "kršenju demokracije" s prepovedjo razširjanja knjige emigranta dr. Cirila Zebota SLOVENIJA VČERAJ, DANES IN JUTRI, ki—sestavljena iz odlomkov kritičnih zapisov iz našega in tujega tiska ter pisem bralcev — slika deželo, ki je tik pred razpadom.

(EKONOMSKA POLITIKA, Beograd, 14. oktobra 1967)

Prava mojstrovina takega "sistema" je pravkar izšla knjiga dr. Cirila Zebota "Slovenija včeraj, danes in jutri" (tisk: Mohorjeva družba, Celovec). S sestavljanjem kritičnih odlomkov, pisem bralcev o napakah itd., "izstriženih" iz naših (in tujih) časopisov, skuša avtor pričarati bralcu celotno našo družbo kot eno samo napako. Tako prikazovane razmere je bila tudi najpriljubljenejša metoda Rankovičevih ljudi.

(L. Skok, TEORIJA IN PRAKSA, Oktober 1967)

Pri nas pa nastaja že vsa leta še nekaj izjemnega — oglašajo se varuhi zunaj nas (celo zunaj države, celo ameriški strici), ki so nas vedno pripravljeni podučevati, kako naj ravnamo...

... to znanje zvonjenje pa izven v dveh molovih tonih:

— "pomagati" nam hočejo, kar zadeva organizacijo našega družbenega življenja, demokracijo, kulturo;

— "pomagati" nam hočejo, kar zadeva naše narodno življenje, naše pravice in podobno. Mislimo npr. na poskus, kot je knjiga "Slovenija včeraj, danes in jutri" dr. Zebota...

...Vse to pa terja javno, enakopravno obravnavanje še tako perečih vprašanj...

(D. Drušković, NASI RAZGLEDI, 21. oktobra 1967).

Očitno je, da "eskalacija" nekaterih duhovnikov pri pridobivanju zmeraj novih in novih vplivnih prostorov v družbi pelje zmeraj bolj na rob skrajne dopustnosti, preko katerega se lahko sprevrže samo še v nedvoumni klerikalizem. Kako naj drugače ocenimo prve sramotljive in izvitno izražene želje. —zahteve po idejni nevtralizaciji šole in pouka. Emigrantsko Zebotovo geslo: Ideologija (seveda le marksistična!) iz šole ven, najde zelo ugodna tla v razmerah po mnogih naših vse bolj pozitivno vistično lažno scientistično usmerjenih šolah, ki morda mnogo naučijo, zato pa zelo malo in premalo vzgajajo, etično in idejno oblikujejo mladega človeka. Idejnost, partijnost pouka je za marsikoga preživela ostalina starih povojnih časov "ideološke ere" socializma

(M. Tavčar, KOMUNIST, 1. marca)

—Ali idrijska prošnja za prekop dveh duhovnikov, ki sta bila skupaj z ostalimi izdajalci obsojena in ustreljena zaradi izdajstva v Cerkljem, ko je padlo 47 mladih partijskih tečajnikov, ni močno sorodna z Zebotovo zahtevo, da je treba spodobno prekopati in v duhu "resničnega" humanizma pokopati obsojene belogardistične klavce in izdajalce? Ali se tak "svečan" prekop ne bi sam po sebi sprevrgel v tiho rehabilitacijo zavoženih nehumanih idealov, ki jih belogardizem ni mogel ovekovečiti že za svojega življenja...

(M. Tavčar, KOMUNIST, 1. marca)

Takoj

PRAGA, 8. maja (Tanjug). Komisija CK KP Slovaške, ki pripravlja uvedbo federativnega sistema v državi, je objavila svoj program. Predlagala je, naj bi pri vladi takoj ustanovili centralno komisijo za uvedbo federacije, ustanovili podoben organ za češko področje in do 20. junija izdelali osnutek ustavnega zakona o federaciji. Zakon naj bi sprejeli v skupščini ob koncu oktobra.

(DELO, 9. maja)

ker zunanjih virov niti ne identificira ter jih navaža nesistemično in poljubno, jo je v primeru s prejšnjim razpravo zadržanjem v tem predmetu vendar treba šteti med značilne pozitivne znake razvoja.

Zaradi omenjenih in še drugih šibkosti Hvalovega razpravljanja, je vsebino in zaključke članka težko povzeti v strnjeni obliki, posebno še, ker je v njem več notranjih nasprotij, dvomov (dalje na četrti strani)

Odkar je pred dvema letoma bil iz vodstva jugo-partije in "federacije" izločen Aleksander Ranković in demontirana njegova neostalinistična organizacija, ki je po svojih agentih segala v celoten centralistični aparat "federacije", v vse republike, na vsa področja in v vse javne ustanove, je dolgoleten, toda počasen in dotlej sabotiran razvoj liberalizacije v Sloveniji in Jugoslaviji zadobil jasnejše obrise, odločnej-

Nazaj k transmisiji?

V majski številki TEORIJE IN PRAKSE je partijski predsednik slovenske Socialistične zveze Janez Vipotnik napisal razmišljanje o vlogah Zveze komunistov in Socialistične zveze. Ocenjevalec v DELU (Stefan Tepeš) tako-le povzema jedno Vipotnikovih zaključkov:

"Cilj reorganizacije Zveze komunistov... mora biti mnogo močnejše delovanje njenih članov v Socialistični zvezi in drugih družbeno-političnih organizacijah, kar pa se po avtorjevem mnenju še ne dogaja dovolj". (DELO, 7. maja)

Dvojni politični razvoj

Najvidnejši napredek porankovčevskega razvoja je zapaziti

Premalo in prepozno ...

"Vsak poizkus uspostavljanja vzporednih struktur v našem družbeno-političnem sistemu je vračanje na staro, v revolucionarnem boju odpravljeno stanje. Nevarnost klerikalizma obstaja vse dotlej, dokler se v kakršnikoli obliki javljajo težnje po posebnem organiziranju vernikov za zadeve splošno človeškega pomena izven religioznega področja, v propagiranju katoliških nazorov izven področja vere... V družbenih organizacijah je na načelih neposredne demokracije široko polje dela za vse zavzete ljudi, zato niso dopustne posebne, na verski osnovi organizirane ustanove in akcije, ki so v nasprotju z ustavnim redom in zakoni in z uveljavljeno dolgoletno prakso..."

"Načelna politika političnih sil... odpravlja vsakršne pridržke in omogoča najširše vključevanje religioznih ljudi v SZDL, omogoča pa tudi sami SZDL širino delovanja in večjo množičnost članstva, vernim državljanom pa nudi možnost za enakopravno uresničevanje pravic in dolžnosti pri graditvi socializma. Današnji čas in bodoči razvoj terjata nadaljevanje omenjenih politik in spoštovanja verske svobode kot ene temeljnih pridobitev slovenskega naroda". (Predsedstvo in izvršni odbor SZDLS, 29. marca)

Vloga zunanje kritike

Eden med bolj zanimivimi znaki razvoja zadnjih dveh let v Sloveniji je stopnjevanje vpliv in upoštevanje zunanje slovenske kritike, odkar je z julijem 1966 SLOVENSKA DRŽAVA pričela objavljati mesečne razprave pod zaglavjem "Slovenija včeraj, danes in jutri". Potem, ko je beograjska EKONOMSKA POLITIKA 31. decembra 1968 triumfalno razglasila "razpad politične emigracije" (ki pa so jo do tistega "konca" sistematično zamočevali), so na seji Centralnega komiteja slovenske partije 23. marca 1967 nenadoma zaskrbljeno posvarili pred vplivi nove 3. strani SD. Ko so nato slovenski študentje 28. aprila 1967 popisali hodnike filozofske fakultete in Ljubljani z gesli za pospešeno liberalizacijo, vključivši politično,

je zagrebški VJESNIK U SRIJEDU to "nočno diverzijo" pripisal vplivu avtorjevih analiz na 3. strani SD.

Ko pa je v začetku 1967 v Celovcu izšla avtorjeva knjiga SLOVENIJA VČERAJ, DANES IN JUTRI, se je v dnevnem in revijalnem tisku v Sloveniji začela dolga vrsta napadov na knjigo. Učinek teh napadov pa je bil, da so z njimi le opozarjali Slovence na izid nove knjige, kakršna jim do takrat ni bila dostopna. In tako so ljudje iz Slovenije znosili domov več kot tisoč izvodov policijsko prepovedane knjige. Poslej je partijski tisk pričel avtorju knjige pripisovati vedno nove pojave domačih pritiskov za nadaljnjo liberalizacijo.

ZA KAJ GRE? (II.)

(Dalje s 3 strani)

CIRIL ZEBOT

nosti in nejasnosti. Nekaj značilnejših navedb iz članka samega pa naj vsaj nakaže njegov pomen.

Slovenci v zamejstvu in svetu se „vedno bolj vključujejo“ v prizadevanja v zvezi z gospodarsko in družbeno reformo v Sloveniji in Jugoslaviji. „Njihove spodbude so zelo različne. Pretežno so idejno in politično izrazito konstruktivne... Zanimala nas bo zlasti politična kategorija slovenske emigracije, zaradi njene pripravljenosti, da se na ilegalen način angažira proti Sloveniji...“

„Nove ocene in zgodovinske opise se prizadevajo popularizirati v zahodni javnosti in v mednarodnih organizacijah. Izdajajo številne časopise, več revij in knjižnih zbirk. Posebno mesto zavzema znanstveno-kritična publicistika. To svojo aktivnost usmerjajo na osnovi nekaterih informativnih virov in legalno zbranih podatkov...“

„Politične skupine slovenske emigracije se programsko delijo v odnosu do Jugoslavije in Slovenije v dva osnovna tabo-... Večini, posebno onim z nestransko zgodovino, je cilj 'samostojna slovenska država'. Ostalim je cilj 'jugoslovanska državna skupnost'... Po programski zasnovanosti

in enotnosti vseh skupin je na drugem mestu njihovega zanimanja večstrankarski sistem. Za vse je značilno, da priznavajo vse bolj posredne politične oblike in odklanjajo nasilje... Predstavniki prilagodljivejšega dela politične emigracije deklarirajo prenehanje politike rušenja oblasti in likvidacije Zveze komunistov ter priznavajo pridobitve 'revolucije' z vidika rezultatov samoupravnih in reformne usmeritve razvoja...“

Toda, „vse... govori v prid tezi, da poteka 'prilaganje' dela politične emigracije bolj iz novih taktičnih razlogov... Proces gospodarske in družbene reforme so razumeli kot... 'notranje rahljanje družbenega, gospodarskega in političnega sistema', dejansko pa so s svojimi gesli trčili v čas, ko smo najbolj ljubosumni, da ohranimo in razvijemo to, kar je bitsveno naše...“

„Kdor hoče ovrédnotiti razpon med staro in novo domovino... mora tudi v sebi prenoviti svet nekdanje stare domovine in sprejeti življenjski utrip sodobnega sveta v nepopravljivih vidikih, z njegovimi ustvarjalci, dejavnostmi in rezultati. In če hoče tudi zavestno sebe 'prilagoditi', naj začne dialog o teh rezultatih, dejavnostih in z ustvarjalci...“

Policijsko prepovedani dialog

V uvodu svojih razmišljanj Hvala pravi, da ga bo v članku „zanimala... zlasti politična kategorija slovenske emigracije, zaradi njene pripravljenosti, da se na ilegalen način angažira zoper Slovenijo“.

Formulacija odseva togo ožino, ki tudi po dvestih letih neprestanega „reformiranja“ njihovega izhodiščnega totalitarne-terorističnega sistema še vedno prevladuje v „legalnem“ tisku in to celo na področju revijalnega razpravljanja. Logika te ožine je sila preprosta. Ker je zunanji slovenski tisk v Sloveniji „zakoni-“ prepovedan, zato je vse zunanje razpravljanje o razvoju v Sloveniji pač „ilegalno“. Tako pavšalno-policijska klasifikacija misli in besed je eden izmed najslabših ostankov stalinizma, izpričuje intelektualno šibkost uradne ideologije in strah pred vsako nekontrolirano kritiko — tudi če je ta „izrazito konstruktivna“ in „znanstveno-kritična“ — kot prevladujoča stališča Slovencev v svetu do razvoja v Sloveniji označuje Hvala sam. „O

teh rezultatih, dejavnostih in z (njih) ustvarjalci“ odprti dialog ni mogoče enostavno zato, ker so ga sami policijsko prepovedali in ga nasilno preprečujejo.

Podobno velja o Hvalovi uvodni trditvi, da je zunanje razpravljanje o razvoju v Sloveniji obrnjeno „zoper Slovenijo“. Vključ temu, da Hvala sam priznava, da je večina Slovencev v svetu „za slovensko državo“ in da so le-ti v svojih odnosih do razvoja v Sloveniji „izrazito konstruktivni“ in „znanstveno-kritični“, so njih prizadevanja v isti sapi označena kot „zoper Slovenijo“. Tudi ta kontradikcija razodeva še neizvženo usledno stanje linistične fiksnosti, po kateri je vodstvo partije istovetno z družbo, državo in narodom.

Zato Hvalov neizpolnjeni pogoj za dialog med Slovenci v svetu in onimi v Sloveniji v prvi vrsti velja za njega samega oz. za tiste, v imenu katerih Hvala govori. Ti se bodo morali otrestiti svojih še preostalih stalinističnih fikcij ter odkrito „sprejeti življenjski utrip sodobnega sveta in v nepopravljivih vidikih“.

Življenjski utrip sodobne Slovenije

Rehabilitacija

Rehabilitacije so zadnje tedne ena najbolj perečih tem na Češkoslovaškem, s katero se praktično ukvarjajo vsi, od najvišjih voditeljev, do najširše javnosti. Pri tem ne gre le za čisto humani vidik, to je za željo, popraviti — kolikor se to še da — storjene krivice, ampak za dogajanje, ki ima mnogo širše posledice.

Predvsem je to izrazito politično dejanje, ki je v bistvu neusmiljen obračun s sistemom, ki je dopuščal politične procese z izmiselnimi obtožbami in namerno ponarejenimi dokazi. Tisto, kar rehabilitacije na Češkoslovaškem ločuje od podobnih dejanj v drugih socialističnih državah, je predvsem jasna zavest in priznanje, da gre za krivdo sistema, ne pa za posamezne napake posameznikov.

Na spisku ljudi, ki jih je treba rehabilitirati, ker so bili nezakonito obsojeni, je danes od 30.000 do 40.000 ljudi. Takšna množica „napak“ nikakor ne bi bila mogoča, če bi šlo res samo za napake posameznikov, ne pa za „kratek stik“ nekje prav v globinah socialističnega sistema, kakršnega je poznala Češkoslovaška zadnjih dvajset let. Razen tega pa je treba upoštevati, da so v teh številkah zajeti samo tisti, ki so se jim zgodile najbolj kričeče krivice, z najbolj hudimi posledicami — dolgoletnim zapornim in včasih tudi s smrtjo.

Rehabilitacije pa naj bodo še tako dobro misljene in še tako dosledno izvedene, lahko popravijo samo del nepopravljene škode. Lahko prekličejo krivične obsodbe, vrnejo ljudem dobro ime in deloma celo nadomestijo materialne izgube. Po skromnih ocenah bo morala država odšteti polni dve milijardi kron, da bi nadomestila vsaj tisto najbolj vidno in najlažje izračunljivo materialno škodo. Toda noben denar ne more vrniti odvzetih življenj in dolgih let, preživetih po zaporih, še manj pa lahko nadomesti izgubljeno zaupanje. Razočaranja nad nekim sistemom ne more povrniti ničesar; sistem, ki je izgubil zaupanje ljudi je mogoče samo uničiti in ustvariti novega.

(DELO, dopis iz Prage, 28. aprila)

ZNAKI RAZVOJA...

Za enakopravnost v vojski

Na vedno večje pritožbe o zapostavljanju Slovencev v jugoslovanski vojski je vlada v Beogradu morala začeti reševati tudi to vprašanje. Število oficirjev slovenske narodnosti v jugoslovanski vojski škandalozno zaostaja glede na število prebivalstva v državi. Da bi to vsaj malo „popravili“ bi bilo potrebno vsako leto sprejeti v vojaške akademije vsaj sto slovenskih kandidatov. Pristojni organi so izvedli posebno anketo v 49 ob-

Nepartijski ljudje v Sloveniji in tista večina Slovencev v svetu, ki na razvoj v Sloveniji gledajo „konstruktivno“ in „znanstveno-kritično“, brez težav sprejemajo razvojna načela „socializma“, „samoupravljanja“ in „enakopravnosti“ narodov kot osnove za nadaljnji razvoj k samostojnosti Slovenije in svobodi Slovencev.

Toda ta razvojna načela je treba zares razvijati, ne le kot papirnata gesla v foramskih resolucijah in deklaracijah, temveč v ustavni, zakonodajni, upravni in samoupravni praksi. V ta namen

je potrebno nadaljevati in stopnjevati pritisk za konkreten razvoj predvsem na področjih, kjer domujejo še neodpravljeni ostanki stalinizma in neostalinizma. Najbolj nujne spremembe so naslednje:

1. Potrebno je brez prestanka uveljavljati tako preureditev zveznih odnosov v Jugoslaviji, ki bo smoteno razredila vso zakonodajo in upravo, vključivši vojsko in zunanjo politiko.

2. Potrebno je z rehabilitacijo mrtvih in živih žrtev stalinizma ustvariti človečanske pogoje za slovensko narodno spravo.

Svoboda tiska

G. Dubček je zadovoljivo liberalce s tem, da je zagotovil trajnost nekaterih novih pridobljenih svoboščin. „Svoboda izražanja in kritike, svoboda tiska — to niso več zahteve, temveč stvarnost zadnjih mesecev“, je dejal Dubček. Potrebno bo sprejeti zakone, ki bodo zavarovali te svoboščine, kakor tudi svobodo zborovanj.

THE NEW YORK TIMES, dopis iz Prage, 2. aprila)

Ze nekaj mesecev teko precej živahne razprave o vlogi časnikarja v naši družbi. Govor je o nenehnem časnikarjevem konfliktu — med svobodo ustvarjalnosti in družbeno odgovornostjo. To kajpak ni šamo časnikarjev konflikt — podobno konflikti so tudi na drugih področjih družbenega življenja...

Družbeni vpliv, pri čemer ne mislimo na nekakšen nadzor, temveč predvsem na pomoč, usklajevanje, usmerjanje, more potemtakem zagotoviti le dovolj širok, javen in demokratičen, družbeni mehanizem. Socialistična zveza kot najširša samoupravna organizacija je gotovo najustreznejše mesto, kjer se lahko oblikuje tak mehanizem. To naj bi bila nekakšna stalno, dovolj avtoritativna in obenem demokratična tribuna, na kateri bi razreševali konflikt med individualno svobodo in družbeno odgovornostjo...

Družbeni vpliv se bo kazal časnikarjem kot nekaj, kar se postavlja proti svobodi njegove ustvarjalnosti, dokler ne bo pojmovalo družbene odgovornosti le kot drugo stran individualne svobode...

Družbeni interes oziroma vpliv ne more ogrožati tiste individualne svobode ustvarjalnosti, ki črpa iz vrele spoznanj o zakonitostih v družbi in v perspektivah njenega razvoja. (Frane Šetinc, NASI RAZGLEDI, 20. aprila)

3. Potrebno je omogočiti enakopravno svobodo tiska, partijskega in nepartijskega, svetnega in cerkvenega, znanstvenega, umetniškega in poljudnega. Isto velja za radio in TV.

4. Potrebno je vpostaviti gospodarsko enakopravnost in svobodno, združnično, zasebnih kmetov, obrtnikov in vseh prostih poklicev.

5. Potrebno pa je tudi zagotoviti dejansko politično enakopravnost nepartijskih Slovencev, bodisi z departizacijo Socialistične zveze ali pa prek nove, od partije in Socialistične zveze neodvisne, politične organizacije kot npr. v obliki prenovljene Slovenske ljudske stranke.

Demokratizacija

PRAGA, 25. aprila (Tanjug). Ljudska skupščina Češkoslovaške je danes nadaljevala s proučevanjem novega vladnega programa ter bo z ozirom na večje število prijavljenih govornikov tudi podala sasedanje. Skoraj vsi poslanci so glasovali, naj bi se diskusija ne končala in naj se nadaljuje...

V današnji diskusiji je predstavnik socialistične stranke Dohnal izjavil, da vlada po svoji sedanjosti sestavi ne ustreza vladni široke ljudske fronte, s čimer je očitno namigoval na potrebo po vključevanju predstavnikov drugih političnih strank v vlado. Nadalje je zahteval, naj bi pravice in svobode državljanov, predvsem politične, ne samo proklamirali, temveč jih tudi institucionalno zagotovili in popolnoma legalizirali. Po tem, kar je bilo objavljeno, Dohnal ni globlje pojasnil, kaj razume pod pojmom takojšnje in dosledne ločitve gospodarstva od politike. (DELO, 26. aprila)

Ce režim v Ljubljani misli, da partija ne more tvegati osamljenosti, ki bi ji jo povzročila osamosvojitve Socialistične zveze, se bo pač moral sprijazniti z naraščajočim pritiskom, da si nepartijski Slovenci izsilijo samostojno politično organizacijo mimo partijske Socialistične zveze.

Na ta način bi moglo priti na primer do množičnih zahtev za obnovo Slovenske ljudske stranke, ki je (do nasilnega razpusta po dvorskovojaški diktaturi 6. januarja 1929) desetletja bila politični simbol slovenske samostojnosti, gospodarskega združništva in družbenega skrbstva. Jasno pa je, da bi se tako obnovljena stranka Janeza Ev. Kreka v novih razmerah ne le de-klerikalizirala, ker se je slovenska Cerkev depolitizirala, temveč tudi zrasla in rasla iz novih slovenskih tal, z novimi domačimi kadri, za reševanje novih slovenskih problemov. (Ogromna večina „emigracije“ nima ne potrebe in ne moči, da bi Sloveniji vsiljevala svoje „vodnike“ in svoje „organizacije“, enako kot domači režim ne more vsiliti „emigraciji“ svojih pečatov in svojih organizacij). (C. Zebot, SD, maj 1968)

To so poglavitne smeri nadaljnjega razvoja v Sloveniji. Ker ljudski pritisk k takemu razvoju narašča, v Sloveniji pa o tem še vedno ni dovoljeno neovirano javno razpravljanje, zato ni ne „ilegalno“ in ne „zoper Sloven-

činah — v zvezi s predlogom za ustanovitev slovenske vojaške gimnazije z internatom ali pa samo vojaškega internata. Anketa je pokazala, da bi se v šolskem letu 1968/69 prijavilo v vojaški internat 715 učencev in dijakov. Zaenkrat je beogradska vlada problem „rešila“ tako, da je samo obljubila 400 štipendij za slovenske študente, bodoče kandidate vojnih akademij.

Zastopnik Vatikana uradno sprejet v Ljubljani

Predsednik slovenske republiške vlade Stane Kavčič je 20. aprila sprejel delegata Svete stolice v Jugoslaviji msgr. Maria Cagno. Pri sprejemu sta bila navzoča tudi predsednik slovenske republiške komisije za verska vprašanja Pavle Bojc in ljubljanski nadškof dr. Jožef Pogačnik.

Adria aviopromet še ni likvidiran

Slovensko letalsko podjetje Adria aviopromet je doseglo prisilno poravnava s svojimi upniki, ki so se odrekli 30 odst. svojih terjatev. S tem se je odprla slovenskemu čarterskemu podjetju ugodnejša perspektiva za nadaljnji obstoj.

Vojaška revija tudi v slovenščini

V zadnji številki ilustrirane jugoslovanske vojaške revije FRONTA je bilo objavljeno, da bo ta revija zelo verjetno v bodoče imela tudi slovensko, makedonsko in morda še albansko izdajo. Rečeno je, da uprava revije zadevo resno proučuje. List je nedavno tudi precej spremenil svojo obliko in ga nameraval v bodoče prodajati kot drug tisk; doslej je bil izključno namenjen oboroženim silam.

Rezultati deležni kritike

Beogradska KOMUNIST je 21. marca objavil pismo uredniku izpod peresa nekega Oskarja Danice, v katerem ta izraža presečenost nad izsledki jugoslovanskega Urada za ugotavljanje javnega mnenja. Pravi, da ne more verjeti, da bi v Jugoslaviji samo 45 odstotkov delalo Združene države za krivca vojne v Vietnamu. Nato pristavlja vprašanje, če je sploh potrebno ugotavljati take stvari, ko je vendar na splošno znano, da se popolnoma vsak Jugoslovian zgraža nad zločini proti nedolžnemu vietnamskemu ljudstvu. Omenja tudi, da ne more razumeti kako more takšno odgovorna ustanova v jugoslovanski družbi začeti tako akcijo.

Nalijmo si čistega vina!

Pod tem naslovom je ljubljansko DELO 25. aprila objavilo v rubriki „Pisma bralcev“ pismo, ki ga je napisal ing. Predrag Živič. Zanimivo in jasno pismo med drugim pravi sledeče:

„Ze dolga let berem pritožbe o zapostavljanju slovensčine. O tem so pisali ljudje vseh slojev in strok. Vse pa, tako kaže, je bob ob steno. Sam preprosto ne razumem, odkod taka nemarnost za stvar, ki je boleča za Slovence — če pa ni, pa bi morala biti. Iskreno naj zapišem tole: Če bi kjerkoli izven Slovenije kako podjetje opremilo svoje izdelke samo v slovenskem jeziku, bi prav gotovo tistega, ki bi bil za to odgovoren, potrkali po glavi in pogledali, če ni mogoče skrepan s pametjo. Nespoštovanje, ki ga srečujem v Sloveniji do samega sebe, tudi mene kot priseljence boli; če namreč ne spoštuj samega sebe, kako moreš pričakovati, da te bodo spoštovali drugi? Če pri podjetjih mislijo, da se lahko norčujejo iz nečesa, kar je večni Slovencev sveto, potem bi jih moral nekdo poučiti, da pomanjkanje ponosa ni prav nobena vrлина.

V zvezi s tem bi se rad dotaknil še nekega vprašanja, ki je zame popolnoma rešeno, zdi pa se, da za mnoge še ni. Sem Srb, po osvoboditvi sem se naselil v Slovenijo, jo vzljubil, si pridobil med Slovenci velik krog odličnih tovarišev in prijateljev in se popolnoma živl v novo okolje. Naučil sem se slovenskega jezika, se oženil s Slovenko in imam dva sina, Francija in Rudija. Jasno mi je, da sam po narodnosti ne morem biti drugega kar sem. Prav tako pa mi je jasno, da sta moja otroka Slovenca. Nista torej brez narodnosti, niti ne nekaka dozdevna Jugoslovana zato, kar sta iz mešanega zakona. Mnenja sem, da je popolnoma zgrešeno nekako slepomišljenje z

nacionalnostjo v primerih, ko je mati Slovenka in žive otroci v slovenskem okolju. Kdo pa naj da otroku narodnost, če ne mati, ki ga uči prvih besedi, saj pravimo materinski jezik, ne pa očetovski. Tako je po mojem edino pravilno, saj tudi drugod, recimo v Srbiji, v takih primerih ni drugače.“

Značilna odkritja

Beogradska POLITIKA je 10. marca objavila članek z naslovom „V kaj verjamemo“. V tem članku je omenjeno, da so jugoslovanski sociologi Središča za ugotavljanje javnega mnenja v Beogradu izvedli anketo s vprašanjem: „Ali smatrate dejstvo, da Cerkev pridobiva vedno več mladine, za slabo ali dobro?“ Več kot polovica vprašancev med 26-timi in 46-timi letom se je izrekla proti delovanju Cerkve med mladino. Vendar pa so na tem mestu sociologi opozorili, da je vsak peti udeleženec ankete, v starostni dobi med 18-tim in 25-tim letom, opisal prizadevanje Cerkve, da bi se približala mladini za dobro stvar, dočim jih 25 odstotkov ni hotelo odgovoriti na to vprašanje. Članek naglašja, da iz tega sociologi sklepajo, da je med mladino mnogo takih, ki verjamejo v Boga in hodijo v Cerkev. Nato pristavlja: „V odgovorih državljanov pa obstoj velika razlika z ozirom na njihovo vzgojo, članstvo v Zvezi komunistov, itd. Obstoje tudi velike razlike med republikami, kjer sta gospodarski in kulturni razvoj posameznih področij prinesla sociologom presenečenja nad določenimi odkritji. V Sloveniji in na Hrvaškem, na primer, je število državljanov, ki odobravajo akcijo Cerkve za pridobivanje otrok in mladine mnogo večje; v Sloveniji je izreklo odobravanje kar 48 odstotkov vprašancev. Sociologi zaključujejo, da je to rezultat izredno dobro organiziranega delovanja katoliške Cerkve v Sloveniji in na Hrvaškem, kjer se ta pri delu med mladino poslužuje najmodernejših metod.“

Pisec članka v nadaljevanju omenja Vatikanski koncil, ki je — kot on pravi — odločil, da se mora Cerkev bolj prilagoditi sodobnemu svetu in vskladiti svojo organizacijo novim zahtevam. Nato opozarja, da je treba sistematično slediti akcijam Cerkev v Jugoslaviji in posebej še njenemu delovanju izven cerkvene življenja. Istočasno pa se pritožuje, da sodobni jugoslovanski sociologi premalo proučujejo vero, verska čustva in stališča do Cerkve. V tej zvezi poudarja: „Samo sporadične in delne raziskave so bile pripravljene. Izvedena je bila anketa 300 študentov-komunistov v Sloveniji in pa udeležencev delovnih akcij v Srbiji. Ugotovljeno je bilo, da na ljubljanski univerzi več kot polovica komunističnih študentov, ki so se udeležili ankete, hodi v cerkev in verjame v Boga zato, ker pravijo, da sodobna družba ne nudi več idealov.“

Članek — med drugim — tudi omenja, da je 70 odstotkov udeležencev omenjene ankete odgovorilo, imajo vero v Stvarnika, dočim se jih je samo 30 odstotkov proglasilo za ateiste.

Na odgovorna mesta — sposobni ljudje!

Letošnjo pomlad so imeli na Bledu tridnevni simpozij o strokovnih in vodstvenih delavcih v gospodarstvu; sodelovalo je okrog 40 strokovnjakov z univerz in drugih višjih šol ter podjetij iz vse Jugoslavije. Skupno je pristostvovalo razpravam nad 400 gospodarskih strokovnjakov. Obravnavali so — med drugim — vprašanje imenovanj na odgovorne in vodilne položaje v podjetjih in posebej še odgovornosti direktorja. Do posebnega izraza je prišla zahteva po sposobnejšem vodstvu v podjetjih. Predlagali so, da bi imel direktor pravico izbirati svoje sodelavce, če naj bo on odgovoren za poslovanje celotnega podjetja. Seveda bo ta predlog imel koristen učinek le pod pogojem, da je sam direktor sposoben strokovnjak in da pri izbiri za odgovorne položaje ne bo odločujoča ali pa zelo važna kandidatova aktivnost v partiji ampak le njegova strokovna sposobnost.

Pogumno — brez denarja...

Slovenska kultura napreduje četudi v nenavadnih oblikah ali nenaklonjenih razmerah. Začel je namreč izhajati nov slovenski časopis — ki pa ni tiskan, ampak razmnožen na ciklostil. Naslov novega lista je OBJAVE in njegov namen je objavljati dnevne prispevke iz umetnosti in literature, sodobne, najnovejše, „beležiti“ moderna literarna ustvarjalna gibanja doma in v svetu. Revija bo prinašala poezijo, prozo in dramatiko pa tudi filozofske razprave. V uvodni besedi prve številke je rečeno, da revija ne namerava biti „zaprta“. OBJAVE izhajajo v samozaložbi (dokaz velikega poguma) in pri spevki se ne honorirajo. Kljub tem dejstvom so napovedi za naprej ugodne in obeti — dobri!

Merilo za nagrado

Občinska skupščina Vič podeljuje vsako leto nagrado Osvobodilne fronte „za najboljša literarna, zgodovinska in memoarska dela na temo naše revolucije“. Po kakšnem merilu izbirajo „strokovnjaki“ dela in po kakšnem kriteriju podeljujejo nagrade 23 let po osvoboditvi, nam jasno opisuje poročilo o enem izmed treh nagradencev — Karlu Leskovcu za njegova „Križpotja“: „Čeprav v Leskovčevih spominih včasih manjka temeljita poglobitev v posamezna dogajanja in utemeljitev teh dogajanj in čeprav se je pri svojem opisu izognil konfrontacij z zgodovinskimi dokumenti, daje posebno privlačnost knjigi prav njegova odločna zavzetost, da čas revolucije prikaže tako, kot se je ta čias vtisnil njemu v spomin.“ (DELO, 28. aprila.)

• V Ljubljani so odprli tovarno, ki bo izdelovala slovenske plošče. Po dolgem trudu se je končno le posrečilo, da bodo mogli Slovenci izdelovati svoje plošče doma. —fs.

Liberalizacija ali demokratizacija?

„V naši deželi“, je izjavil A. Dubček, „se mora vsakdo... zavedati, da nam ne gre za kakršnokoli demokracijo, temveč za socialistično demokracijo, in da vodilna vloga partije ne sme biti oslABLJENA“.

(THE NEW YORK TIMES, dopis iz Prage (H. Kamm), 1. aprila)

Liberalci hočejo, da bi se tekoče spremembe nadaljevale, dokler ne bo vpostavljen resnični več-strankarski sistem, ki bo uporabljal načine parlamentarne demokracije in bo zavarovan z ustavo.

Soglašajo, da se bo socialistični sistem nadaljeval, toda na splošno vztrajajo, naj bi „vodilna vloga“ komunistične partije — in v tem se močno razlikujejo od centristov — obveljala samo tako dolgo, dokler bi partija zmagovala v svobodnih volitvah v sistemu resnične svobode.

Liberalci nasprotujejo sistemu Ljudske fronte ne le v njeni obstoječi obliki, temveč tudi v bolj liberalni obliki kot jo predlagajo nekateri centristi. Liberalci smatrajo, da je Ljudska fronta tudi v najboljšem primeru le sredstvo prek katerega druge stranke izničujejo svojo neodvisnost s tem, da se pridružijo komunistični partiji na skupni volilni listi. (THE NEW YORK TIMES, dopis iz Prage (Richard Eder), 21. aprila.)

Toda vodstvo partije je objavilo, da bo opozicija dovoljena samo v okviru „ljudske fronte“, ki jo sestavljajo komunisti, socialisti, katoliška Ljudska stranka in nepartijci. (THE WASHINGTON PAST, 17. maja 1968).